

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-06-21 Nr. 4D-2022/1-358
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-03-30 gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Alytaus pataisos namų (toliau vadinama – Alytaus PN; Įstaiga) ir Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas; KD prie LR TM) pareigūnų veiksmų, susijusių su skundų nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas) rašė, kad:

2.1. 2022-01-17 su skundu kreipėsi į Alytaus PN administraciją, prašydamas išsiaiškinti, kodėl mokymosi laikotarpiu nuo 2020-09-01 iki 2021-06-30 negavo trijų mokymosi pašalpų po 3 eurus. Alytaus PN administracija atsakė 2022-02-08 raštu ir nurodė, kad jis pats nesikreipė į Resocializacijos skyriaus specialistą dėl pašalpos skyrimo, todėl ji ir nebuvo išmokėta;

2.2. nesutinka su tokiu atsakymu, nes Resocializacijos skyriaus specialistai turi išdalinti nuteistiesiems dokumentų formas, kurias jie turi užpildyti, patys nuteistieji nežino, už kuriuos mėnesius jiems mokamos pašalpos;

2.3. Alytaus PN administracijos 2022-02-08 atsakymą apskundė Kalėjimų departamentui, tačiau Kalėjimų departamentas 2022-03-10 raštu atsisakė nagrinėti jo skundą, motyvuodamas, kad praėjo daugiau nei 8–18 mėnesių nuo skundžiamų aplinkybių;

2.4. Pareiškėjas nesutinka su Kalėjimų departamentu atsakymu, nes jis skundė Alytaus PN atsakymą, todėl nurodytas 8–18 mėnesių laikotarpis nepraėjo ir jo skundas turėjo būti nagrinėjamas iš esmės.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022-04-19 raštu Nr. 4D-2022/1-358/3D-882 kreipėsi į Alytaus PN administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. Seimo kontrolierė 2022-05-11 gavo Alytaus PN administracijos raštą Nr. 8-4269, kuriame pateikiama informacija:

4.1. „[...] išmokos nuteistiesiems iki 2022 metų sausio 1 dienos galėjo būti skiriamos vadovaujantis Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondo sudarymo ir lėšų naudojimo

tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 metų balandžio 14 dienos nutarimu Nr. 475 „Dėl socialinės paramos nuteistiesiems fondo sudarymo ir jo lėšų naudojimo tvarkos patvirtinimo“ (aprašo 7.4 papunktis – iki 0,8 bazinės socialinės išmokos dydžio mėnesines pašalpas nuteistiesiems, kurie mokosi bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose ar aukštosiose mokyklose) (neteko galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 metų lapkričio 3 dienos nutarimu Nr. 908 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“).

Informuojame, kad Įstaigoje nuteistiesiems mokamos piniginės išmokos iš valstybės biudžeto vadovaujantis KD prie LR TM direktoriaus 2005-12-23 įsakymu Nr. 4/07-260, II dalies 2 punktu bei šio įsakymo pakeitimu 2016 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. V-118. Konkretų piniginės išmokos dydį nuteistajam nustato įstaigos administracija, atsižvelgiant į nuteistiesiems piniginėms išmokoms mokėti įstaigai turimas lėšas, nuteistojo elgesį, dalyvavimą darbinėje veikloje, socialinės reabilitacijos programose ir grupę, kuriai priskirtas nuteistasis. Piniginės išmokos nuteistiesiems mokamos už pasibaigusį kalendorinį mėnesį. Nuteistasis, norintis gauti piniginę išmoką, iki einamojo mėnesio 5 dienos turi raštu kreiptis į įkalinimo įstaigos direktorių.“

4.2. „Informuojame, kad 2022 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujai Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondo sudarymo ir lėšų naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministrės 2021 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 1R-441 „Dėl socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondo ir jo lėšų naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ redakcijai, fondo lėšos galės būti naudojamos bendrojo ugdymo ar profesinio mokymo įstaigose gerai besimokantiems nuteistiesiems skatinti mėnesinėmis piniginėmis išmokomis, kurių dydis – nuo vienos iki dviejų bazinių socialinių išmokų (aprašo 5.2 papunktis). Minėto aprašo 7 punkte nustatyta, jog konkretus aprašo 5.2 papunktyje nurodytos mėnesinės piniginės išmokos dydis nustatomas pagal Kalėjimų departamento direktoriaus patvirtintus kriterijus ir atsižvelgiant į praėjusio mokymosi laikotarpio (trimestro, semestro) nuteistojo pasiekimų vertinimo vidurkį. Mėnesinė išmoka nuteistiesiems mokama kiekvieną mėnesį iki naujo jo mokymosi pasiekimų įvertinimo. Piniginė išmoka neskiriama, jei Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo nustatytais atvejais nuteistasis gauna mokymosi stipendiją. Paskirtos piniginės išmokos mokėjimas nutraukiamas, jeigu nuteistasis paleidžiamas iš laisvės atėmimo vietų įstaigos arba su juo nutraukiama mokymosi sutartis. Atsižvelgus į teisinį reglamentavimą pažymėtina, kad Kalėjimų departamentui artimiausiu metu patvirtinus minėtus kriterijus mėnesinės išmokos galės būti skiriamos laisvės atėmimo bausmes atliekantiems asmenims kaip paskatinimo priemonė už pažangų mokymąsi.“

4.3. Seimo kontrolierei buvo pateikta Pareiškėjo 2022-01-17 skundo ir 2022-02-08 atsakymo jam kopijos.

Pareiškėjas skunde rašė, kad jis gavo tik 7 mokymosi išmokas už laikotarpį nuo 2020-09-01 iki 2021-06-30, nors turėjo gauti 9 išmokas. Pareiškėjas prašė paaiškinti ir išsiaiškinti, kodėl jis negavo visų jam priklausančių išmokų.

Alytaus PN administracija atsakė 2022-02-08 raštu ir nurodė, kad „vadovaujantis KD prie LR TM direktoriaus 2005-12-23 įsakymu Nr. 4/07-260, II dalies 2 punktu bei šio įsakymo pakeitimu 2016 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. V-118“, nuteistasis, norintis gauti piniginę išmoką, iki einamojo mėnesio 5 dienos turėjo raštu kreiptis į įkalinimo įstaigos direktorių. Peržiūrėjus Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų registrą, nenustatyta, kad jis būtų kreipęsis dėl pašalpos kovo ir birželio mėnesiais, todėl minėtais laikotarpiais išmokos ir nebuvo skirtos. Pareiškėjui nurodyta atsakymo apskundimo tvarka.

5. Seimo kontrolierė 2022-04-19 raštu Nr. 4D-2022/1-358/3D-882 kreipėsi į Kalėjimų departamento administraciją, prašydama pateikti Pareiškėjo 2022-02-26 skundo ir 2022-03-10 atsakymo kopijas. Kalėjimų departamentas 2022-05-16 raštu Nr. 1S-1826 pateikė prašomą informaciją, iš kurios nustatyta:

5.1. Pareiškėjas skunde nurodė, kad 2022-01-17 kreipėsi į Alytaus PN administraciją su skundu dėl negautos piniginės išmokos už mokymąsi profesinėje mokykloje nuo 2020-09-01 iki 2021-06-30. Alytaus PN administracija atsakė 2022-02-08 raštu, tačiau atsakymas yra nepagrįstas ir

nemotyvuotas. Pareiškėjas Kalėjimų departamento prašė jo skundą pripažinti pagrįstu, išmokėti jam priklausančias išmokas už mokymąsi, nubausti Resocializacijos skyriaus specialistę;

5.2. Kalėjimų departamentas, atsakydamas į Pareiškėjo skundą, paaiškino, kad jo skundžiamos aplinkybės susijusios su įvykiais, vykusiais prieš 8–18 mėnesių, o pareigūnų veiksmai pagal Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnį turi būti skundžiami per vieną mėnesį, todėl skundas iš esmės nagrinėjamas nebus. Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK) 183 straipsnis. *Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas* – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

- 3 straipsnis. *Viešojo administravimo principai* – „*Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimais atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...];“*

- 10 straipsnis. *Administracinių sprendimų priėmimas* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys“;

- 11 straipsnis. *Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas* – „3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: [...] 5) nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai“;

- 23 straipsnis. *Administracinės procedūros pradžia* – „2. Draudžiama persiųsti (perduoti) skundą nagrinėti pareigūnui, valstybės tarnautojui, kitam įstatymų nustatyta specialų statusą turinčiam fiziniam asmeniui ar darbuotojui, o kai skundas dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų ar neveikimo paduodamas aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, – viešojo administravimo subjektui ar jo administracijos padaliniui, kurių veiksmai yra skundžiami.“

8. Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 475 (netekusio galios nuo 2022-01-01), aktualios nuostatos:

„7. Laisvės atėmimo vietos direktorius iš Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų lėšų gali skirti:

[...] 7.4. Iki 0,8 bazinės socialinės išmokos dydžio mėnesines pašalpas suimtiesiems ir nuteistiesiems, kurie mokosi bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose ar aukštesiose mokyklose.“

9. Piniginių išmokų arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems skyrimo ir mokėjimo taisyklių, patvirtintų Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2005 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 4/07-260 (akto redakcija, galiojusi iki 2022-01-28), aktualios nuostatos::

„2. Konkretų pinigines išmokos dydį kiekvienam nuteistajam nustato areštinės, pataisos įstaigos ar tardymo izoliatoriaus (toliau – įkalinimo įstaiga) administracija, atsižvelgdama į nuteistiesiems pinigines išmokoms mokėti įkalinimo įstaigai skirtas lėšas, nuteistojo elgesį, dalyvavimą įgyvendinant socialinės rehabilitacijos priemones bei darbinėje veikloje ir grupę, kuriai priskirtas nuteistasis:

2.1. Arešto bausmę atliekantiems ir lengvajai bei paprastajai grupei priskirtiems laisvės atėmimo bausmes atliekantiems nuteistiesiems, kuriems per mėnesį, už kurį skiriamos pinigines išmokos, nebuvo skirtos drausminės nuobaudos, gali būti skiriama iki 0,3 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžio pinigų suma;

2.2. Drausmės grupei priskirtiems, taip pat kamerų tipo patalpose laikomiems nuteistiesiems, atliekantiems Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 142 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytą nuobaudą, kuriems per mėnesį, už kurį skiriamos pinigines išmokos, nebuvo skirtos drausminės nuobaudos, gali būti skiriama iki 0,2 BSI dydžio pinigų suma;

2.3. Nuteistiesiems, kuriems per mėnesį, už kurį skiriamos pinigines išmokos, buvo skirta bent viena drausminė nuobauda, gali būti skiriama iki 0,1 BSI dydžio pinigų suma.

[...]

5. Piniginės išmokos nuteistiesiems mokamos už pasibaigusį kalendorinį mėnesį. Teisės gauti pinigines išmokas įgijimas pradamas skaičiuoti nuo teismo nuosprendžio įsiteisėjimo arba bausmės vykdymo pradžios, jeigu nuteistajam buvo taikyta kardomoji priemonė – suėmimas, o kai suėmimas nebuvo taikytas – nuo sulaikymo dienos. Naujai į įkalinimo įstaigą atvykusiems nuteistiesiems, neturintiems asmeninėje sąskaitoje pinigų ar turintiems mažiau nei 0,1 BSI dydžio pinigų sumą, gali būti jų atvykimo mėnesį skirta iki 0,1 BSI dydžio pinigų suma.

6. Nuteistasis, norintis gauti pinigines išmokas, iki einamojo mėnesio 5 dienos ar per 5 kalendorines dienas nuo atvykimo į įkalinimo įstaigą turi raštu kreiptis į įkalinimo įstaigos direktorių. Prašymai pateikiami ir registruojami Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių (Žin., 2003, Nr. 76-3498) 194 punkte nustatyta tvarka.

7. Nuteistojo prašymą dėl pinigines išmokos skyrimo vizuoja:

7.1. įkalinimo įstaigos Socialinės rehabilitacijos skyriaus darbuotojas, nurodydamas, kokiai grupei nuteistasis priskirtas, ar atlieka Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 142 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytą nuobaudą, užimtumą mokamu darbu (jeigu nuteistasis nedirba, – ar jam buvo siūlytas darbas), nuteistajam per mėnesį, už kurį mokama pinigines išmoka, skirtas drausminės nuobaudas, nuteistojo dalyvavimą įgyvendinant socialinės rehabilitacijos priemones;

7.2. įkalinimo įstaigos Buhalterinės apskaitos skyriaus darbuotojas, nurodydamas: pinigų sumą, esančią nuteistojo asmeninėje sąskaitoje einamojo mėnesio pradžioje, nuteistojo mėnesio, už kurį prašoma skirti pinigines išmokas, išlaidas, pašalpas, einamąjį mėnesį gautos iš Socialinės paramos nuteistiesiems fondo (jeigu tokia buvo skirta), sumą.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) nutartis.

LVAT 2012-03-01 nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-502-1605-12, pažymėjo:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

11. Atsižvelgiant į Skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

11.1. dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą;

11.2. dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą.

Dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą

12. Pareiškėjas Seimo kontrolierei rašė, kad kreipėsi į Alytaus PN administraciją su skundu dėl negautų išmokų už mokymąsi profesinėje mokykloje, tačiau gautas atsakymas jo netenkina.

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas Alytaus PN administracijai 2022-01-17 įteikė skundą dėl negautų dviejų išmokų už mokymąsi profesinėje mokykloje. Alytaus PN administracija 2022-02-08 atsakyme Nr. 363-325 informavo, kuo vadovaujantis nuteistieji turi teikti prašymus dėl išmokų gavimo, paaiškino prašymų padavimo terminus ir tvarką, nurodė, jog patikrinus registracijos žurnalus buvo nustatyta, kad jis nepateikė prašymų gauti išmoką už du mėnesius, todėl už tuos mėnesius išmoka ir nebuvo skirta. Pareiškėjui paaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

14. Skunde nurodytų įvykių metu galiojusiame Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos apraše buvo numatyta, kad laisvės atėmimo vietos direktorius iš Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų lėšų gali skirti iki 0,8 bazinės socialinės išmokos dydžio mėnesines pašalpas suimtiesiems ir nuteistiesiems, kurie mokosi bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose ar aukštesiose mokyklose.

Piniginių išmokų arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos

bausmes atliekantiems nuteistiesiems skyrimo ir mokėjimo taisyklėse numatyta, kad konkretų pinigines išmokos dydį kiekvienam nuteistajam nustato įkalinimo įstaigos administracija. Piniginės išmokos nuteistiesiems mokamos už pasibaigusį kalendorinį mėnesį. Nuteistasis, norintis gauti piniginę išmoką, iki einamojo mėnesio 5 dienos ar per 5 kalendorines dienas nuo atvykimo į įkalinimo įstaigą turi raštu kreiptis į įkalinimo įstaigos direktorių.

15. Pastebėtina, kad, vadovaujantis Piniginių išmokų arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems skyrimo ir mokėjimo taisyklėmis, nuteistasis pats turi pateikti prašymą dėl pinigines išmokos gavimo, o jo prašymą turi vizuoti Socialinės reabilitacijos skyriaus darbuotojas ir Buhalterinės apskaitos skyriaus darbuotojas, taigi, priešingai, nei teigia Pareiškėjas, prašymo formos pateikimas nėra Socialinės reabilitacijos skyriaus darbuotojo pareiga; nuteistasis pats turi teisę kreiptis arba nesikreipti dėl išmokos gavimo.

Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas už mokymąsi profesinėje mokykloje nuo 2020-09-01 iki 2021-06-30 gavo 7 (septynias) mokymosi išmokas, o negavo dviejų išmokų, todėl darytina išvada, jog nuteistajam buvo žinoma išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka.

16. Įvertinus Skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes, tai yra tai, kad Alytaus PN administracija, gavusi Pareiškėjo skundą, atliko nurodytų aplinkybių tyrimą, nustatė, kad nuteistasis negavo dviejų išmokų, nes nebuvo pateikęs prašymo jas skirti, pateikė atsakymą, pagrįstą teisės aktų nuostatomis, išaiškino atsakymo apskundimo tvarką, todėl Pareiškėjo Skundas dėl Alytaus PN administracijos galimai netinkamų veiksmų nagrinėjant skundą atmestinas.

Dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų nagrinėjant skundą

17. Pareiškėjas Skunde rašė, kad jo netenkinantį Alytaus PN atsakymą dėl išmokų negavimo skundė Kalėjimų departamentui, tačiau Kalėjimų departamentas skundo nenagrinėjo, nes nuo skundžiamų veiksmų praėjo daugiau nei 8 mėnesiai.

18. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo skundas Kalėjimų departamente buvo gautas 2022-02-26. Pareiškėjas skunde rašė, kad 2022-01-17 kreipėsi su skundu į Alytaus PN administraciją dėl negautų piniginių išmokų už mokymąsi profesinėje mokykloje nuo 2020-09-01 iki 2021-06-30. Alytaus PN administracija jam atsakė 2022-02-08 raštu, tačiau, Pareiškėjo nuomone, atsakymas yra nepagrįstas ir nemotyvuotas. Pareiškėjas Kalėjimų departamento prašė jo skundą pripažinti pagrįstu, išmokėti jam priklausančias išmokas už mokymąsi bei nubausti Resocializacijos skyriaus specialistę.

Kalėjimų departamentas, atsakydamas į Pareiškėjo skundą, 2022-03-10 rašte paaiškino, kad jo skundžiamos aplinkybės susijusios su įvykiais, vykusiais prieš 8–18 mėnesių, o pareigūnų veiksmai pagal BVK 183 straipsnį turi būti skundžiami per vieną mėnesį, todėl skundas iš esmės nagrinėjamas nebus. Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

19. Pažymėtina, kad specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus, – Bausmių vykdymo kodeksas, nustato privalomąją tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų bei sprendimų išankstiniam nagrinėjimui ne teismo tvarka.

BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai **per vieną mėnesį** gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.).

20. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su 2022-02-26 skundu kreipėsi į Kalėjimų departamentą, skųsdamas Alytaus PN administracijos 2022-02-08 atsakymo pagrįstumą ir teisėtumą, tačiau Kalėjimų departamentas 2022-03-10 atsakyme net nevertino Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių ir skundą nagrinėti atsisakė dėl galimai praleisto skundo padavimo termino.

Pažymėtina, kad Pareiškėjas Alytaus PN 2022-02-08 atsakymą apskundė per BVK numatytą terminą, tai yra **per vieną mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos**, ir prašė įvertinti Alytaus PN administracijos atsakymo pagrįstumą ir teisėtumą, todėl jo skundas privalėjo būti nagrinėjamas iš esmės.

Atkreiptinas dėmesys, kad galimybė nenagrinėti pareiškėjų skundų ar prašymų yra reglamentuota Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 5 punkte, kur numatyta, jog prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai.

Tačiau, kaip jau buvo minėta pirmiau, Pareiškėjas skundė Alytaus PN atsakymo pagrįstumą ir teisėtumą, skundą pateikė per vieną mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos, todėl, vadovaujantis BVK nuostatomis, jo skundas turėjo būti nagrinėjamas iš esmės.

21. Apibendrinant nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Kalėjimų departamentas nepagrįstai atsisakė nagrinėti Pareiškėjo 2022-02-26 skundą dėl Alytaus PN 2022-02-08 atsakymo pagrįstumo, todėl Pareiškėjo Skundas dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų, nagrinėjant skundą, pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundo nagrinėjimu, atmesti.

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjimų departamento pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundo nagrinėjimu, pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

24. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Kalėjimų departamento direktoriui rekomenduoja išnagrinėti Pareiškėjo 2022-02-26 skundą ir pateikti jam teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą (Seimo kontrolierei pateikti atsakymo kopiją).

25. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Kalėjimų departamento direktoriui rekomenduoja užtikrinti, kad sprendimai dėl gautų nuteistųjų ir suimtųjų skundų nagrinėjimo / nenagrinėjimo būtų priimami atsižvelgiant į jų turinį ir pirmiausia vadovaujantis BVK nuostatomis, o Viešojo administravimo įstatyme numatytos skundų nenagrinėjimo išimtys, praėjus 6 mėnesių ar ilgesniam laikotarpiui nuo skundžiamų įvykių, būtų taikomos tinkamai ir pagrįstai.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo**

(rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė